

Betænkning

over

I. Forslag til lov om ændring af lov om folkepension

(Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.),

II. Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v.

(Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.),

III. Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl.

(Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.),

IV. Forslag til lov om ændring af lov om social bistand

(Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.) og

V. Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelser

(Forhøjelse af børnetilskud m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.)

Betænkning afgivet af socialudvalget den 6. september 1978

Udvalget har behandlet lovforslagene i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt. Spørgsmål og svar er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller *et flertal* (socialdemokratiets, venstres, socialistisk folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslagene til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal inden for flertallet* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) må på det bestemteste afvise en momsforhøjelse i den aktuelle økonomiske situation, da den vil være arbejdsløshedsfremmende.

I tilfælde af, at momsforhøjelsen bliver vedtaget, kan mindretallet imidlertid støtte forslaget om, at særligt udsatte grupper i be-

folkningen får kompensation for momsforhøjelsen.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Sociale kompensationer i forbindelse med momsforhøjelse bør fortrinsvis ske ved forhøjelser af den skattefri bundgrænse. Derved gavner man alle med samme beløb, således at der ingen forskel bliver for de forskellige samfundsgrupper inden for lavindtægtsområdet.

Som en konsekvens heraf indstiller mindretallet det under V omhandlede lovforslag om forhøjelse af børnetilskuddene til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet finder ikke, at det er et socialt kriterium at have børn.

Hvad angår folkepensionsforhøjelserne, finder fremskridtspartiet, at det nuværende niveau er for lavt, hvorfor enhver forhøjelse – uanset begrundelse – er rimelig og ønskværdig. Mindretallet indstiller derfor det under I omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Med hensyn til forhøjelserne til invalide- og enkepensionisterne samt til plejehjemspatienterne indstiller mindretallet de under II–IV omhandlede lovforslag herom til *vedtagelse uændret* som følge af disse områders nuværende lovtekniske opbygning i nær tilknytning til folkepensionsreglerne. Desuden er det ikke rimeligt, at det er de svageste i samfundet, der skal bære ansvaret for den herskende klasses manglende evne til at styre landet.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslagene ved disses 2. behandling, da det først på dette tidspunkt vil være afklaret, hvilken momsforhøjelse der bliver tale om.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem udvalget) vil nærmere redegøre for sin stilling ved forslagenes 2. behandling. Mindretallet havde foretrukket, at de nødvendige sociale kompensationer blev ydet som tilskud til visse basisfødevarer, men kan, efter at mindretallets ændringsforslag til merværdiafgiftsloven herom er nedstemt, tilslutte sig hensigten med lovforslagene.

Mindretallet finder endvidere, at udgifterne ved lovforslagenes gennemførelse allerede er finansieret ved en forhøjelse af momsatsen til 20 pct., og må derfor tage forbehold for lovforslagenes tekst, hvoraf fremgår, at momsens forudsættes forhøjet med 2,25 pct.

Et *fjerde mindretal* (Danmarks kommunistiske partis medlem af udvalget) indstiller de under I–V omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med det af mindretallet stillede ændringsforslag til det under I omhandlede lovforslag. Såfremt ændringsforslaget skulle blive vedtaget, vil der til 3. behandling blive stillet de yderligere fornødne ændringsforslag vedrørende samtlige de i lovforslagene nævnte satser.

I øvrigt udtaler mindretallet, at dets tilslutning til kompensationsforslagene ikke kan

tages til indtægt for en billigelse af den foreslåede momsstigning, uanset om denne skulle blive på 2 eller 2,25 pct.

Mindretallet mener ikke, at de sociale virkninger af en momsstigning er tilstrækkeligt kompenseret med de her omhandlede kompensationer. Momsstigningen vil nedsætte reallønnen for hele lavtlønsgruppen, herunder især mange kvinder. Denne gruppe vil ikke modtage nogen form for kompensation.

De 10 mill. kr., der er stillet i udsigt til de uddannelsessøgende, er heller ikke tilstrækkeligt til at dække deres forøgede leveomkostninger. Alene kantinepriserne for de uddannelsessøgende vil stige 20 pct. den 1. oktober 1978 som følge af EFs 6. momsdirektiv.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om ændring af lov om folkepension

(Forhøjelse af grundbeløb m. v. ved ændring af merværdiafgiften til 20,25 pct.)

Til § 1

Af et *mindretal* (Tove Jørgensen (DKP)):

Under nr. 1 ændres »15.540 kr.« til: »15.648 kr.«.

Bemærkninger

Ved ændringsforslaget er satsen forhøjet med det samme antal procentpoint som momsens. Såfremt ændringsforslaget bliver vedtaget ved 2. behandling, vil tilsvarende ændringsforslag blive stillet til samtlige de i lovforslagene nr. L 259–263 nævnte satser til 3. behandling.

Af de svar, der er modtaget i socialudvalget vedrørende beregningsgrundlaget for kompensationssatserne, fremgår det, at de bygger på så løst et skøn, at det ikke er rimeligt at kompensere for mindre end den procentvise stigning af momsstigningen.

Specielt bemærkes det urimelige i at sammenligne pensionisters forbrug med forbrugt for familier, hvor hustruen er 45 år eller derover, hvilket er den kategori, man anvender i forbrugsundersøgelsen af 1971. Samme undersøgelse omfatter i øvrigt kun lønmodta-

gerhusstande, hvis samlede indkomst for mindst halvdelen vedkommende består af lønindtægt, og den medtager kun uddannelsessøgende og pensionister, for så vidt de er medlemmer af en lønmodtagerhusstand.

Albertsen (S) Svend Andersen (Bornh. a.) (S) Tove Frederiksen (S)

Inge Fischer Møller (S) Tastesen (S) fmd. Taanquist (S) Grethe Philip (RV)

Bertel Haarder (V) Henrik Toft (V) Palle Simonsen (KF)

Yvonne Herløv Andersen (CD) Inge Krogh (KrF) Jørgen Junior (FP) nfmd.

Pilgaard Andersen (FP) Knud Lind (FP) Lilli Gyldenkilde (SF) Tove Jørgensen (DKP)

Partierne DR, VS og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Skriftlige spørgsmål fra socialudvalget og ministerens svar herpå

Spørgsmål 1:

Hvor meget antages pensionisternes gennemsnitlige udgifter til varme at udgøre?

Svar:

Udgiften kendes ikke.

Spørgsmål 2:

Hvor meget antages pensionisternes gennemsnitlige udgifter til medicin at udgøre?

Svar:

Udgiften kendes ikke, men det kan oplyses, at der efter sygesikringsloven er mulighed for at yde tilskud med 50 pct. eller 75 pct. af udgifterne, jfr. sygesikringslovens § 7.

Herudover kan der til pensionister, hvis forhold er ganske særlig vanskelige, ydes medicinhjælp efter de sociale pensionslove, jfr. socialministeriets cirkulære af 11. november 1976 om supplerende medicinhjælp efter de sociale pensionslove.

Spørgsmål 3:

Hvor meget antages pensionisternes gennemsnitlige udgifter til hjemmehjælp at udgøre?

Spørgsmål 4:

Hvad er den pris, pensionisterne selv betaler p. t. for maks. hjemmehjælp?

Svar:

Pensionisternes betaling for hjemmehjælp fastsættes efter reglerne i socialministeriets cirkulære af 2. december 1977, hvorefter der bl. a. er fastsat vejledende betalingsskalaer.

For den varige hjemmehjælps vedkommende fradrages der før anvendelsen af skalaen et beløb svarende til satsen for pensionernes

grundbeløb og pensionstillæg. Der kan kun kræves betaling for indtil 6 timer ugentlig. Efter at indtægten således er reguleret, betales der for indtægter fra 4.600 kr. Betalingen udgør 3 kr. i timen i intervallet 4.600 kr. til 6.099 kr. og yderligere 1 kr. i timen for hver yderligere 1.500 kr. i indtægt.

For den midlertidige hjemmehjælp fradrages et beløb svarende til personfradraget, inden betalingsskalaen anvendes. Betalingen udgør 3 kr. i timen for indtægter fra 27.500 kr. og 1 kr. yderligere for hver yderligere 2.700 kr. i indtægt.

Der foreligger ikke statistiske oplysninger til belysning af, hvad den gennemsnitlige betaling for hjemmehjælp faktisk udgør. Hvis imidlertid den almindelige indkomststatistik for alle pensionister rent eksempelvis anvendes på modtagere af hjemmehjælp, anslås, at omtrent halvdelen af pensionisterne ikke betaler for modtagelse af hjemmehjælp. De øvrige pensionister betaler fra 3 kr. til højst 34 kr. i timen. Sidstnævnte beløb svarer til begyndelsessatsen for hjemmehjælperens time-løn.

Spørgsmål 5:

Ud af hvilke tabeller i forbrugsundersøgelsen af 1971 udleder man pensionisternes forbrug?

Spørgsmål 6:

Hvilke skøn ligger til grund for senere forbrugsændringer?

Spørgsmål 12:

Der anmodes om en samlet redegørelse for beregningen af procentsatsen på 1,6 pct.

Spørgsmål 13:

Hvilket skøn ligger til grund for beregningen af de foreslåede forhøjelser i L 263 (børnetilskud og andre familieydelse)?

Svar:

Ved beregningerne er der taget udgangspunkt i, at en forhøjelse af momsens fra 18 til 20,25 pct. med 2,25 procentpoints vil medføre en udgiftsstigning på ca. 1,9 pct. af den del af forbruget, der er momsbelagt. For herudfra at beregne en kompensationsprocent for hele forbruget er det nødvendigt at anslå, hvorledes det samlede forbrug fordeler sig på momsbelagte og ikke-momsbelagte varer m. v. Som eksempler på ikke-momsbelagt forbrug kan nævnes boligudgift, persontransport og forsikring.

Den senest foreliggende forbrugsundersøgelse er Danmarks Statistiks undersøgelse af forbruget i lønmodtagerhusstande i 1971, offentliggjort i Statistiske Efterretninger i 1975.

Ved beregningen af de sociale kompensationer i forbindelse med forhøjelsen af momsens fra 15 til 18 pct. i efteråret 1977 blev det på grundlag af denne undersøgelse anslået, at ca. 80 pct. af pensionisternes samlede forbrug var momsbelagt. Dette skøn må nu først og fremmest korrigeres for vedtagelsen i foråret 1978 af loven om en boligydelse til pensionister, som betyder, at pensionisternes boligudgifter vil blive formindsket. Den andel af det samlede forbrug, der er momsbelagt, vil herefter stige.

Det skønnes, at det momsbelagte forbrug på denne baggrund vil andrage ca. 80-85 pct. af det samlede forbrug. På grundlag heraf er det beregnet, at den nævnte udgiftsstigning på ca. 1,9 pct. af det momsbelagte forbrug svarer til en udgiftsstigning på ca. 1,6 pct. af de samlede forbrug. Pensionerne skal derfor forhøjes med 1,6 pct., for at pensionisterne skal have fuld kompensation for momsforhøjelsen.

For samgifte pensionister skal pensionen dog forhøjes med en højere procent, da disse pensionister betaler skat. Procenten er for disse pensionister beregnet til 2,6 pct.

For beløbene til personlige fornødheder for pensionister på plejehjem er det forudsat ved beregningerne, at hele forbruget er momsbelagt. Disse beløb skal derfor forhøjes med 1,9 pct. for at give fuld kompensation for momsforhøjelsen.

Ved bedømmelsen af den momsbelagte andel af pensionisternes forbrug har man bl. a. - ligesom ved momskompensationen for et år siden - set på to grupper af husstande

uden børn: 1) husstande, hvor husmoderen er over 45 år, 2) husstande med indkomst under 30.000 kr. Der er yderligere regnet med, at pensionisterne ikke har opsparing m. v., hvorfor den andel af indkomsten, der anvendes til momsbelagte forbrug, skønnes noget højere.

Man har ikke anset det for muligt at skønne over andre ændringer i pensionistens forbrug, end hvad der ovenfor er nævnt vedrørende boligydelsen.

Ved beregningen af størrelsen af kompensationen til modtagere af *børnetilskud m. v.* er det forudsat, at børnetilskuddene indgår generelt til dækning af børnenes forbrug, dvs. også til dækning af familiens momsfrie forbrug til husleje m. v. Andelen af forbruget, der er momsbelagt, er anslået til ca. 75 pct. af det samlede forbrug. På grundlag heraf er det beregnet, at børnetilskud m. v. skal forhøjes med 1,4 pct. for at give kompensationen for momsforhøjelsen.

Spørgsmål 7:

Kan høringssvaret fra Folkepensionistforeningernes og Invalideorganisationernes Kontaktudvalg tilstilles udvalget eller evt. gennemlæses ved udvalgets sekretær?

Svar:

Lovforslagene har ikke været forelagt Folkepensionistforeningernes og Invalideorganisationernes Kontaktudvalg skriftligt, hvorfor der ikke eksisterer en skriftlig tilkendegivelse fra udvalget. Derimod har kontaktudvalget ved forhandling med socialministeren givet tilslutning til forslagernes indhold.

Spørgsmål 8:

Vil ministeren udsende et vejledende cirkulære til korrektion af diættilskud til sukkersygepatienter?

Svar:

Der findes ikke i bilstandsloven eller i den øvrige sociallovgivning nogen speciel regel om diættilskud til diabetikere, men der er mulighed for at bruge bestemmelsen i bilstandslovens § 46, stk. 1, om hjælp til sygebehandling, medicin m. v. Hjælp kan ydes til udgifter, der ikke dækkes efter den sociale sikringslovgivning, når den pågældende ikke selv har midler til at afholde udgiften.

Det er en forudsætning, at udgiften efter vurdering fra en læge må anses for velbegrunderet.

Der er ikke fra socialministeriets side fastsat nærmere regler for udbetaling af diættilskud. Fastsættelse af hjælp i henhold til bistandsloven til diabetikerkost sker efter en konkret vurdering fra det sociale udvalg i det enkelte tilfælde.

I praksis vil socialudvalgene måske hente vejledning i de undersøgelser, der er foretaget af statens husholdningsråd, men der er ikke i bistandsloven baggrund for i alle tilfælde at lægge et bestemt beløb til grund.

Da det er de faktiske merudgifter til diabetikerkost, der ydes hjælp til, vil hjælpens størrelse altid blive påvirket af prisstigninger, og da der ikke findes faste satser, som skal korrigeres, er der ikke baggrund for udsendelse af et vejledende cirkulære.

Spørgsmål 10:

På hvilket grundlag beregnes børnefamiliers momsfrie forbrug, og hvor stor en procentdel af fødevareromkostningerne antages det at udgøre?

Svar:

Beregningerne af børnefamiliers momsfrie forbrug er sket med udgangspunkt i Dan-

marks Statistiks undersøgelse af lønmodtagerhusstandenes forbrug i 1971. Der henvises i øvrigt til svaret på spørgsmålene 5, 6, 12 og 13, hvor også beregningen af kompensationen til modtagere af børnetilskud er beskrevet.

Til brug ved beregningen af størrelsen af kompensationen til modtagere af børnetilskud er skønnet, hvorledes forbruget fordeler sig på momsbelagte og ikke-momsbelagte varer. Herudover har det ikke været nødvendigt at foretage beregninger over udgifterne til enkelte varegrupper. Der foreligger derfor ikke skøn for, hvor stor en procentdel af det momsfrie forbrug fødevarerudgifterne udgør.

Spørgsmål 11:

Vil de sociale kompensationer blive finansieret med besparelser på socialbudgetterne, hvis momsen kun hæves til 20 pct.?

Svar:

Som anført af socialministeren under forhandlingerne i folketinget af lovforslagene i dag (den 6. september 1978) har regeringen – som også meddelt af ministeriet for skatter og afgifter i et svar til folketingets skatte- og afgiftsudvalg – fremsat ændringsforslag om, at momsen forhøjes med 2,25 pct. Det er regeringens ønske, at dette forslag vedtages.